Nowe spojrzenie na zabytek (odc. 9) - fotogrametria cyfrowa steli wotywnej w Krępcewie

W naszym cyklu ukazującym modele cyfrowe zabytków zachodniopomorskich, zapraszamy Państwa na kolejną prezentację zabytku ruchomego – tym razem jest to późnogotycka stela wotywna w Krępcewie (gm. Dolice) - obiekt unikatowy, jeden z trzech tego typu zachowanych na terenie naszego województwa. Strona frontowa zawiera przedstawienie Chrystusa Ukrzyżowanego oraz inskrypcje, obecnie już mocno przetarte, jednakże zastosowane oprogramowanie fotogrametryczne, pozwoliło na precyzyjne uwypuklenie i uczytelnienie reliefów.

Zapraszamy do obejrzenia prezentacji!

Opracowanie inwentaryzacji cyfrowej obiektu: arch. Krzysztof Tymbarski, adiunkt BDZ, styczeń 2021

KRĘPCEWO, gm. Dolice
STELA WOTYWNA, koniec XVI w., autor nieznany

Stela usytuowana jest w rozwidleniu dróg, w zachodniej części wsi Krępcewo. Według tradycji zapisanej przez niemieckich badaczy w końcu XVIII i w XIX wieku (Brüggemann, Berghaus) stela została ufundowana pod koniec XVI w. przez Lupolda (Leopolda) von Wedel (1544 – 1615) na pamiątkę jego pielgrzymki do Ziemi Świętej i Egiptu, którą odbył w latach 1578 – 1579. Ustawiono ją w takiej odległości od zamku (siedziby rodowej Wedlów, obecnie w stanie trwałej ruiny), w jakiej Golgota oddalona jest od Bram Jerozolimy. Nieznany jest autor ani warsztat wykonawczy. Najnowsze badania wskazują, że stela mogła powstać wcześniej, ok. poł. XVI w., a jej fundacja wiązałaby się z tragicznymi wydarzeniami z historii Krępcewa (dwukrotnym pożarem zamku za czasów Kurta Wedla, ojca Lupolda lub epidemią dżumy w 1549 roku).

Stela wykuta jest z jednego bloku wapienia gotlandzkiego o formie wąskiej, prostokątnej płyty ku górze przechodzącej w kolistą formę zwieńczenia. Strona frontowa, gładko oszlifowana, zawiera wyryte przedstawienie Chrystusa Ukrzyżowanego (płaski obrys) oraz trójwersową inskrypcję w dolnej części.

Postać Jezusa przedstawiona jest frontalnie, z głową przechyloną ku prawemu ramieniu. Rysy twarzy są obecnie nieczytelne, tors z zaznaczoną klatką piersiową, ręce ukośnie wzniesione, perizonium przy lewym boku Chrystusa przechodzi w rozwianą połę draperii. Nogi postaci ułożone są równolegle obok siebie (z prawym kolanem lekko ugiętym), stopy przybite osobno do krzyża.

Ponad głową Jezusa, na pionowej belce krzyża, umieszczona jest banderola z literami INRI, a pod jego stopami wykuto trzy wersy inskrypcji w języku dolnoniemieckim, minuskułą późnogotycką: „/bidet got/ vor alle cris/ten selen/" (w tłumacz. proście Boga za dusze wszystkich chrześcijan). Wokół steli ułożone są głazy i kamienie polne, tworzące czworoboczne obramienie upamiętnienia pomnikowego.

Stela o zachowanej całościowej formie historycznej jest cennym dla regionu zabytkiem o walorach unikatu ze względu na funkcję wotywną, a także upamiętnienie wydarzenia z rodzimej historii, związanego z dziejami jednego z najstarszych pomorskich rodów rycerskich von Wedlów. Szczególną wartość podkreśla też fakt, że jest jednym z trzech tego typu obiektów zachowanych na terenie woj. zachodniopomorskiego (obok krzyża pokutnego w Stargardzie z 1542 roku i steli w Trzebiatowie z ok. poł. XVI w.).

Opracowanie tekstu: Kamila Wójcik, starszy kustosz BDZ, maj 2021

Bibliografia:
- H. Berghaus, Landbuch des Herzogthums Pommern und des Fürstenthums Rügen: enthaltend Schilderung der Zustände dieser Lande in der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts. Die Kreise Greifenhagen und Piritz 3. Anklam-Berlin, 1868, s. 690;
- L. W. Brüggemann, Ausführliche Beschreibung des gegenwärtigen Zustandes des Königl. Preußischen Herzogthums Vor- und Hinterpommern, II. Th., 1. Bd., Stettin 1784, s. 137;
- H. Lemcke, Die Bau- und Kunstdenkmäler des Regierungsbezirks Stettin, H. VII: Der Kreis Pyritz, Stettin 1906, s. 382 – 383;
- Majewska, Krzyż pokutny i krzyż dziękczynny, Stargardia, T. III, Stargard 2003, s. 409 – 414;
- M. Majewski (red.), Katalog zabytków powiatu stargardzkiego, T. I, Stargard 2010, s. 383 – 384, zdj. 489-490, s. 782;
- J. A. Kościelna, Relacja Lupolda von Wedla z podróży na Bliski Wschód (1578 – 1579). Część I: Peregrinatio Hierosolymitana

Leopoldi de Wedell, Stargardia, T. X, Stargard 2016, s. 233 – 279.